

Zaaknummer : 01093684
Ons Kenmerk : ODH953679
Datum : 05-02-2024

Beschikking

Wet natuurbescherming - Soortenbescherming

Onderwerp

Op 29 december 2023 hebben wij van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland een aanvraag als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ontvangen om ontheffing te verlenen op grond van artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, artikel 3.25, vierde lid, alsmede artikel 3.26, derde lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag om ontheffing heeft betrekking op het vangen en doden van de vos, alsmede op het beschadigen en vernielen van vaste voortplantings- en rustplaatsen van de vos om schade aan andere beschermde soorten, meer specifiek boerenlandvogels, te voorkomen en de aanvullende middelen en maatregelen benodigd voor het beheer van vossen in Zuid-Holland zoals beschreven in het 'Faunabeheerplan vos Zuid-Holland 2024 - 2031'. Ontheffing wordt gevraagd voor de gebieden aangegeven in de bij dit besluit gevoegde kaart.

Ontheffing wordt gevraagd van de verboden zoals genoemd in:

- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het vangen en doden van de vos (*Vulpes vulpes*);
- artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de vos (*Vulpes vulpes*);
- artikel 3.24, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het zich buiten gebouwen bevinden met een vangkooi;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van het geweer:
 - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;
 - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wet natuurbescherming;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder c, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het voorzien zijn van het geweer van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten als bedoeld in artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming.

Ontheffing wordt gevraagd voor de jaarlijkse periode 1 december tot en met 30 juni, eindigend 30 januari 2032.

Besluit

Wij besluiten:

- I. de aangevraagde ontheffing te verlenen aan de Faunabeheereenheid Zuid-Holland;
- II. dat bij de ontheffing als genoemd onder besluitonderdeel I gebruik gemaakt mag worden van:
 - het geweer;
 - honden, niet zijnde lange honden;
 - kastvallen, vangkooien en buidels;

- III. dat ter uitvoering van de ontheffing als genoemd onder besluitonderdeel I, ontheffing te verlenen van de verboden zoals genoemd in de krachtens artikel 3.26, eerste en tweede lid, van de Wet natuurbescherming gestelde regels voor wat betreft:
- artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;
 - artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van het geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi, als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wet natuurbescherming;
 - artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming voor wat betreft het voorzien van een geweer van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten;
- IV. de in het vervolg van dit besluit opgenomen voorschriften te verbinden aan de ontheffing;
- V. de aanvraag van 29 december 2023 onderdeel te laten zijn van deze ontheffing;
- VI. dat deze ontheffing jaarlijks geldig is gedurende de periode van 1 december tot en met 30 juni;
- VII. dat deze ontheffing geldig is vanaf bekendmaking van dit besluit tot en met 30 januari 2032.

Ondertekening

Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland,
namens dezen,

ing. L. Hopman
Hoofd Toetsing & Vergunningverlening Milieu
van de Omgevingsdienst Haaglanden

Bijlage(n)

1. Een kaart met de beheergebieden vos Zuid-Holland. (ODH927945)

Rechtsmiddelen

Voor de mogelijkheid rechtsmiddelen aan te wenden tegen deze ontwerpbeschikking wijzen wij op de desbetreffende tekst in het begeleidende schrijven.

VOORSCHRIFTEN

Voorschrift(en) voor de Faunabeheereenheid

- 1 De Faunabeheereenheid Zuid-Holland verleent voor uitvoering van de ontheffing schriftelijk of digitaal toestemming aan de betreffende uitvoerders.

Voorschriften voor de uitvoerder

- 2 De uitvoerder van de ontheffing dient te voldoen aan de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland gestelde uitvoeringsregels zoals vermeld op het toestemmingsformulier van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland.
- 3 De uitvoerder van de ontheffing dient (een kopie van) de ontheffing en (een kopie van) het toestemmingsformulier, waarop de door de Faunabeheereenheid Zuid-Holland toegekende uitvoeringscode is vermeld, schriftelijk of digitaal te kunnen tonen.
- 4 Voor beheer tussen zonsondergang en zonsopgang dient maximaal 24, doch minimaal 2 uur voorafgaand aan een actie door de uitvoerder melding van de actie te worden gemaakt bij de Omgevingsdienst Zuid-Holland Zuid, afdeling Toezicht en Handhaving, team Groene Wetten. E-mailadres voor meldingen is toezichtnatuur@ozhz.nl, telefoonnummer is 078-7708081 (inspreken op antwoordapparaat). Hierbij moet de uitvoeringscode worden vermeld, evenals de locatie en de datum, de diersoort en de naam van de uitvoerder.
- 5 Het beheer van de vos mag slechts plaatsvinden in die gebieden die op de kaart Beheergebieden vos Zuid-Holland zijn aangegeven (bijlage 1 bij dit besluit).
- 6 Voor het gebruik van het geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi dient de uitvoerder te beschikken over een schriftelijke toestemming van de kooiker van de eendenkooi ter plaatse. In deze toestemming kan de kooiker beperkingen stellen aan het beheer.

AANWIJZINGEN VOOR GEBRUIK

- Voor alle soorten - beschermd én onbeschermd - geldt de zorgplicht ex artikel 1.11 van de Wet natuurbescherming. Op grond hiervan dient zoveel als redelijkerwijs mogelijk is schade aan deze soorten te worden voorkomen.

OVERWEGINGEN

Aanleiding

Op 29 december 2023 hebben wij van de Faunabeheereenheid Zuid-Holland een aanvraag als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wet natuurbescherming ontvangen om ontheffing te verlenen op grond van artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, artikel 3.25, vierde lid, alsmede artikel 3.26, derde lid, van de Wet natuurbescherming. De aanvraag om ontheffing heeft betrekking op het vangen en doden van de vos, alsmede het beschadigen en vernielen van vaste voortplantings- en rustplaatsen van de vos om schade aan andere beschermde soorten, meer specifiek boerenlandvogels, te voorkomen en de daarvoor benodigde aanvullende middelen en maatregelen voor het beheer van vossen in Zuid-Holland zoals beschreven in het 'Faunabeheerplan vos Zuid-Holland 2024 - 2031'. Ontheffing wordt gevraagd voor de gebieden aangegeven in de bij dit besluit gevoegde kaart.

Zuid-Holland is een belangrijke provincie voor de boerenlandvogels. Het gaat helaas niet goed met de boerenlandvogels. Wij hebben de ambitie om een verdere achteruitgang van deze soorten te beperken. Een belangrijke oorzaak van de achteruitgang is predatie door de vos. Ook wij vinden het daarom noodzakelijk om de vos te beheren ter bescherming van de kwetsbare grondbroeders waaronder de weidevogels.

Aanvraag

Op 30 januari 2024 heeft GS het nieuwe Faunabeheerplan Vos (hierna: FBP) goedgekeurd tot en met 30 januari 2032 (PZH-2024-847580886). Het beheer van vossen in Zuid-Holland zal worden uitgevoerd volgens dit FBP. Het vossenbeheer in Zuid-Holland vond op basis van het vorige faunabeheerplan naast een ontheffing tevens plaats op grond van de landelijke vrijstellingsregeling van artikel 3.15, tweede lid, van de Wnb, juncto artikel 3.1, tweede lid, van de Regeling natuurbescherming. Naar aanleiding van een uitspraak van 19 april 2023 van de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State (hierna: AbRvS), over een Noord-Hollands faunabeheerplan¹, heeft de FBE ervoor gekozen het optreden op basis van de landelijke vrijstelling in het huidige FBP niet mogelijk te maken.

Met deze aanvraag wordt verzocht om ontheffing te verlenen voor het vangen en doden van de vos en om de, in dit besluit genoemde, aanvullende middelen en maatregelen mogelijk te maken in het belang van de bescherming van wilde fauna, meer in het bijzonder de bescherming van weidevogels en overige boerenlandvogels. De aanvraag betreft de gebieden aangegeven in de bij dit besluit gevoegde kaart. Ten behoeve van wordt verzocht om gebruik te kunnen maken van het geweer in combinatie met een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten. Ook wordt verzocht te kunnen beheren tussen zonsondergang en zonsopgang en binnen de afpalingskring van eendenkooien.

Ontheffing wordt gevraagd van de verboden zoals genoemd in:

- artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het vangen en doden van de vos (*Vulpes vulpes*);
- artikel 3.10, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het beschadigen of vernielen van vaste voortplantings- of rustplaatsen van de vos (*Vulpes vulpes*);
- artikel 3.24, tweede lid, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het zich buiten gebouwen bevinden met een vangkooi;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het gebruik van het geweer:
 - o artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer voor zonsopgang en na zonsondergang;

¹ <https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RVS:2023:1545>

- artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Besluit natuurbescherming, voor wat betreft het gebruik van een geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, aanhef en onder d, van de Wet natuurbescherming;
- artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder c, van de Wet natuurbescherming voor wat betreft het voorzien zijn van het geweer van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten als bedoeld in artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming.

Ontheffing wordt gevraagd voor de jaarlijkse periode 1 december tot en met 30 juni, eindigend 30 januari 2032.

Bij de aanvraag zijn de volgende gegevens aangeleverd:

- Het door de FBE op 19 december 2023 vastgestelde Faunabeheerplan Vos Zuid-Holland 2024-2031; (ODH927944)
- Een kaart met de beheergebieden vos Zuid-Holland. (ODH931319)

Procedure

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. Voor deze procedure geldt op grond van overgangsrecht nog het oude recht, in dit geval de Wet natuurbescherming.

Titel 4.1 van de Algemene wet bestuursrecht en artikel 5.1 van de Wnb zijn toegepast op deze beschikking.

Bevoegd gezag

De handelingen worden verricht binnen de provincie Zuid-Holland. Gelet op de bepalingen in artikel 1.3 van de Wet natuurbescherming zijn wij bevoegd gezag voor het verlenen van de ontheffing.

Toetsingskader en grondslag beschikking

De aanvraag voor het beheren van de vos is getoetst aan de artikelen 3.8, 3.10, 3.15, 3.17, 3.24, 3.25 en 3.26 van de Wnb en de Beleidsregel uitvoering Wet natuurbescherming Zuid-Holland (hierna: de beleidsregel) en artikel 3.16 van het Bnb.

De vos is een van nature in Nederland in het wild levend dier, genoemd in de bijlage, onderdeel A, behorende bij artikel 3.10 van de Wnb.

Op grond van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder a, van de Wnb is het verboden de vos opzettelijk te doden of te vangen. Op grond van artikel 3.10, eerste lid, aanhef en onder b, van de Wnb is het verboden de vaste voortplantingsplaatsen of rustplaatsen van de vos opzettelijk te beschadigen of te vernielen.

In artikel 3.17, eerste lid, van de Wnb is bepaald dat wij ten behoeve van de beperking van de omvang van een populatie vossen ontheffing kunnen verlenen als bedoeld artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, van de Wnb.

Een ontheffing wordt slechts verleend indien:

- deze beperking nodig is omdat één van de belangen bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, aanhef en onder c in samenhang gelezen met onderdeel b, van de Wnb aan de orde is en;
- er geen andere bevredigende oplossing bestaat en;
- de maatregelen niet leiden tot verslechtering van de staat van instandhouding van de soort.

Middelen

Op grond van artikel 3.26, tweede lid, van de Wnb is het verboden om zich buiten gebouwen te begeven met een met bij algemene maatregel van bestuur aangewezen middelen die geschikt zijn voor het doden of vangen van dieren, of met materialen ter onmiddellijke vervaardiging van die middelen, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat die middelen of materialen zullen worden gebruikt voor het doden of vangen van dieren.

Op grond van artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a en c, van de Wnb kunnen regels worden gesteld over het (gebruik van) het geweer en het gebruik van middelen op, aan of bij het geweer. In artikel 3.13, vierde lid, van het Besluit natuurbescherming (hierna; Bnb) is bepaald dat het geweer niet is voorzien van een geluiddemper, een kunstmatige lichtbron, een voorziening om de prooi te verlichten, een vizier met beeldomzetter, een elektronische beeldversterker of enig ander instrument om in de nacht te schieten. Daarnaast is het krachtens artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder a en c, van het Bnb verboden om het geweer te gebruiken voor zonsopgang en na zonsondergang en binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, onderdeel d, van de Wnb. In artikel 3.26, derde lid, van de Wnb is bepaald dat wij ontheffing kunnen verlenen van de hiervoor genoemde verboden verbonden aan het gebruik van het geweer.

Provinciaal beleid

Het faunabeheerplan en het onderhavige besluit liggen geheel in lijn met het recent vastgestelde soortenbeleid² waarin wordt aangegeven dat de provincie waar mogelijk zich inzet om predatie door vossen te voorkomen en te beperken in specifieke gebieden ter bescherming van kwetsbare soorten waaronder grond-broedende vogels zoals weidevogels en kustbroedvogels. Daarnaast geeft dit besluit uitwerking aan actiepunten bij het onderwerp predatie zoals genoemd in het Actieplan boerenlandvogels van de provincie Zuid-Holland. Ook wordt hiermee uitvoering gegeven aan de aangenomen motie 1187³ "Maatwerk bij weidevogelbescherming" waarin Provinciale Staten aan het college van Gedeputeerde Staten van Zuid-Holland heeft verzocht om per weidevogelgebied passende maatregelen te nemen om predatie in te dammen.

Beoordeling

In artikel 3.8, vijfde lid, van de Wnb staan de voorwaarden waaraan moet zijn voldaan voordat een ontheffing kan worden verleend. Hieronder zullen wij de afwegingen bespreken.

Belangenonderbouwing

De ontheffing is aangevraagd op grond van 'het belang van de bescherming van de wilde flora of fauna, of in het belang van de instandhouding van de natuurlijke habitats'. Dit belang wordt onderbouwd in hoofdstuk 4 van het FBP. Hieronder geven wij een uiteenzetting.

De term boerenlandvogels wordt in het FBP en in Zuid-Hollands beleid gebruikt voor de combinatie van weide- en akkervogels. Het gaat bijzonder slecht met de boerenlandvogels, zoals de grutto, en het doel is om de populaties van deze soorten te helpen herstellen. Hiertoe is het provinciaal Actieplan boerenlandvogels⁴ opgesteld. Nederland kende en kent nog steeds een rijk weidevogellandschap. In Zuid-Holland kwam de vos niet meer voor sinds het begin van de zeventiende eeuw. Hierdoor was van predatie door de vos lange tijd geen sprake. Sinds het herintreden van de vos in Zuid-Holland, de daarop volgende toename van de populatie en de daarmee gepaard gaande predatie sinds de jaren 80 is langzamerhand het probleem ontstaan waarbij de vos de populaties boerenlandvogels belemmert om te groeien en veelal doet afnemen. Naast inrichting en gebruik van het landschap is (het tegengaan van) predatie op dit moment de bepalende factor voor het succes van de populaties weidevogels.

² <https://omgevingsbeleid.zuid-holland.nl/omgevingsprogramma/maatregelen/97c09887-7afe-4792-9aed-33b426cc1c49>

³ <https://pzh.notubiz.nl/document/12486778/1>

⁴ <https://www.zuid-holland.nl/onderwerpen/natuur-landschap/natuurrijk-zuid/actieplan-boerenlandvogels/ODH953679>

Beheer ter bescherming van boerenlandvogels in open grasland

De begrenzing van het leefgebied open grasland volgt uit het Natuurbeheerplan Zuid-Holland 2024. In dit Natuurbeheerplan zijn negen doelsoorten aangewezen die in de categorie boerenlandvogels vallen, te weten: de grutto, de scholekster, de Kievit, de tureluur, de slobeend, de veldleeuwerik, de watersnip, de zomertaling en de kemphaan. Open grasland vormt het leefgebied voor deze boerenlandvogels. Deze soorten zijn gebaat bij natte, kruidenrijke en open graslanden. Daarnaast is het van belang dat deze graslanden laat in het voorjaar gemaaid worden om nestverlies en voedseltekort voor de jongen te voorkomen. Vanwege de grote hoeveelheid open grasland is de provincie Zuid-Holland van groot belang voor de populatie weidevogels. Ondanks de predatie en andere druk op de boerenlandvogels, is Zuid-Holland nog steeds één van de provincies met de hoogste weidevogeldichtheden.

Uit onderzoek is gebleken dat vossen gemiddeld gezien verantwoordelijk waren voor 60% en 40% van de nestverliezen als gevolg van predatie van respectievelijk Kievit en grutto. Naast predatie heeft de vos ook op andere manieren invloed op de reproductie van onder andere boerenlandvogels, namelijk de predatie van oudervogels, hun jongen of simpelweg het uitblijven van broeden door de versturende invloed die aanwezigheid van de vos met zich meebrengt. Onderzoek in het Verenigd Koninkrijk na het stopzetten van beheer op de vos wijst uit dat de toename in predatie door de vos zorgt voor een grote achteruitgang van de steltloper.

Gelet op het FBP en de daarin genoemde rapporten zijn wij van mening dat het belang van de bescherming van de wilde fauna, specifiek de boerenlandvogels, en de effectiviteit van intensief vossenbeheer in de beheergebieden voldoende onderbouwd is. Tevens heeft de AbRvS in haar uitspraak van 13 september 2023⁵ geoordeeld dat de belangen in onze voorgaande ontheffing voor vossenbeheer voldoende zijn onderbouwd.

Geen andere bevredigende oplossing

In hoofdstuk 5 van het FBP worden de middelen en maatregelen ter voorkoming van schade behandeld. Hieronder volgt een uiteenzetting van de verschillende facetten van deze preventie.

Preventieve maatregelen ter voorkoming van schade aan fauna

Een alternatief voor het beheren van de vos is het plaatsen van een vossenkerend raster. Dit raster moet bestaan uit een elektrisch dradenraster of een gaasraster. Hoewel dit op kleine schaal een effectief alternatief kan zijn om de vos uit een gebied te weren, is het een grote inspanning om dit voor alle weidevogelgebieden binnen Zuid-Holland te bewerkstelligen. Uitgaande van het Actieplan Boerenlandvogels zouden in de provincie tienduizenden hectares weidevogelgebied omrasterd moeten worden. De aanschaf van rasters op deze schaal is uiterst kostbaar.

Afgezien van de kosten van de rasters, komt daarbovenop nog het bewerkelijke onderhoud van de rasters. Om de effectiviteit op lange termijn te kunnen waarborgen dienen de rasters regelmatig te worden gecontroleerd. Begroeiing kan namelijk zorgen voor stroomverlies, waardoor de werking van het raster verloren gaat. Om dit te voorkomen zou in het in het groeiseizoen iedere één a twee weken gemaaid moeten worden. Dit vergt de nodige tijd en menskracht en kan een versturend effect hebben op broedende vogels. Bovenal is de kans altijd aanwezig dat een vos toch toegang krijgt tot het weidevogelgebied, door het uitvallen van stroom, ondergraving of een onvoorziene beschadiging.

Een ander nadeel van dit alternatief is, dat het raster niet selectief is. Naast een belemmering voor de vos vormt het tevens een barrière voor andere soorten die gebruik maken van de weidevogelgebieden, zoals hazen en boerenlandvogels en hun kuikens. Het plaatsen van rasters rond alle open graslanden in Zuid-Holland is dan ook geen bevredigend alternatief.

⁵ <https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RVS:2023:3471>
ODH953679

De AbRvS heeft in haar uitspraak van 13 september 2023⁶ geoordeeld dat wij ons in redelijkheid op het standpunt hebben kunnen stellen dat er geen andere bevredigende oplossing is.

Gelet op het vorenstaande zijn wij van mening dat er geen andere bevredigende oplossing voorhanden is.

Staat van instandhouding

In paragraaf 3.3 van het Faunabeheerplan wordt de staat van instandhouding van de vos behandeld. Hierbij worden de drie criteria voor de beoordeling van de staat van instandhouding onderbouwd. Deze criteria zijn:

- uit populatiedynamische gegevens blijkt dat de betrokken soort nog steeds een levensvatbare component is van de natuurlijke habitat waarin deze voorkomt, en dat vermoedelijk op lange termijn zal blijven; en
- het natuurlijke verspreidingsgebied van die soort niet kleiner wordt of binnen afzienbare tijd lijkt te zullen worden; en
- er een voldoende grote habitat bestaat en waarschijnlijk zal blijven bestaan om de populaties van die soort op lange termijn in stand te houden.

De beoordeling van deze criteria wordt hieronder samengevat. De FBE Zuid-Holland gaat uit van het jaar 1994 als referentiesituatie.

Populatie

De Minimum Viable Population (hierna: MVP), oftewel de minimaal levensvatbare populatie voor de vos ligt rond de 5000 individuen. De populatie vos is inmiddels vele male groter dan deze MVP. Aangezien de stand sinds 1994 stabiel is, is er geen reden om aan te nemen dat de stand zal afnemen. Derhalve wordt geconcludeerd dat dit aspect als gunstig beoordeeld kan worden.

Verspreiding

In vergelijking met het referentiejaar 1994 is het actuele verspreidingsgebied groter. Er is geen reden om aan te nemen dat het verspreidingsgebied zal afnemen. Daarmee wordt geconcludeerd dat ook dit aspect als gunstig beoordeeld kan worden.

Leefgebied

Het leefgebied van de vos is momenteel van voldoende grootte en kwaliteit om de huidige populatie te ondersteunen. Het toekomstperspectief is dat de ontwikkelingen in natuur- en landschapsbeheer in agrarisch gebied een positief effect zullen hebben voor de vos. Concreet wordt het huidige leefgebied in kwaliteit verbeterd. Dit aspect wordt dan ook als gunstig beoordeeld.

Totaalbeoordeling

Aangezien geen van de criteria als ongunstig wordt beoordeeld is de totaalbeoordeling van de staat van instandhouding van de vos gunstig.

Invloed van faunabeheer op de staat van instandhouding vos in Zuid-Holland

Hoewel jacht op en beheer van de vos sinds 1954 onder verschillende wet- en regelgeving en aanvullende ontheffingen mogelijk was en de vos hiermee al decennia actief jaarrond beheerd wordt in geheel Nederland ter bescherming van andere kwetsbare fauna, is er geen afname te zien in de totale populatie en is het verspreidingsgebied van de vos enkel toegenomen. Lokaal kan door beheer de voorjaarsstand worden verlaagd, zoals ook blijkt uit het in het FBP aangehaalde rapport van Wageningen Environmental Research⁷.

⁶ <https://deeplink.rechtspraak.nl/uitspraak?id=ECLI:NL:RVS:2023:3471>

⁷ Ter Harmsel, R., N. Villing, M. van Eupen, & L. Biersteker, 2022. Staat van instandhouding vos. Wageningen, Wageningen Environmental Research, Rapport 3190 ODH953679

Conclusie

Gelet op het bovenstaande komen wij tot de conclusie dat het beheer van de vos geen negatieve invloed heeft op de drie criteria en daarmee op de staat van instandhouding van de vos.

Middelen en maatregelen

Artikel 3.25, eerste lid, van de Wnb bepaalt dat wij bij het verlenen van een ontheffing ex artikel 3.10, tweede lid, van de Wnb de middelen moeten aanwijzen die voor het vangen en doden van dieren mogen worden gebruikt.

In paragraaf 7.1 van het FBP is omschreven waarom het gebruik van het geweer gedurende de nacht en enkele hulpmiddelen om in de nacht te kunnen zien, benodigd zijn. Hieronder volgt een samenvatting.

Optreden met kunstmatige lichtbronnen of nachtzichtapparatuur aan of bij het geweer tussen zonsondergang en zonsopkomst

De vos is over het algemeen 's nachts actief, overdag laat hij zich weinig tot niet zien. Door de dekkingen in het polderland, de holen en andere verblijfplaatsen van de vos gedurende de dag, met honden en mensen te verontrusten (uit te drijven), kan de vos overdag worden bejaagd, echter brengt dit ook nadelen met zich mee. Alleen beheer overdag biedt in het polderlandschap onvoldoende soelaas. In het broedseizoen blijft hoog gras vaak lang staan om de aanwezige broedende boerenlandvogels dekking te bieden. Het nadeel is dat de vos ook van dit hoge gras gebruik maakt om te schuilen. Het uitdrijven van de vos uit landschapselementen zoals houtwallen, hoog gras en rietkragen is daarnaast niet altijd wenselijk, omdat broedende vogels daarmee verstoord kunnen worden.

Afschot in de nacht heeft belangrijke voordelen boven de hiervoor beschreven bestrijdingsmethode. De verontrusting bij het opsporen van vossen met kunstlicht of enig ander instrument om in de nacht te schieten, het verplaatsen naar een andere locatie en een enkel schot op een stilstaande of langzaam lopende vos staat in geen verhouding tot de onrust die wordt veroorzaakt door het hiervoor beschreven uitdrijven van de vos en het schieten op vluchtende vossen. Afschot in de nacht met kunstlicht is daarnaast bijzonder effectief. Met het kunstlicht wordt de vos gefixeerd, wat het afschot vergemakkelijkt. Ook kan, in plaats van het gebruik van een zichtbare lichtbundel, gebruik gemaakt worden van restlichtversterkers en warmtebeeldkijkers, twee verschillende technieken om te kunnen zien in het donker. Hierdoor vindt er ook geen verstoring plaats als gevolg van het verlichten van gebieden. Het gebruik van een geluiddemper voorkomt (geluids-)overlast, zeker in meer dichtbevolkte gebieden en op nachtelijke momenten, en leidt tot minder verstoring voor fauna. Daarnaast voorkomt de geluiddemper gehoorschade voor degene die het geweer hanteert en de mensen in de nabijheid. Het is aan de gebruiker van het geweer zelf om de noodzakelijke ontheffing voor het gebruik van een geluiddemper te regelen. Welke middelen het beste kunnen worden ingezet, is afhankelijk van de situatie.

Geweer in de afpalingskring van een eendenkooi

Ook wordt ontheffing gevraagd voor het gebruik van het geweer binnen de afpalingskring van een eendenkooi. Het afpalingsrecht is een oud zakelijk recht dat anderen dan de kooiker, belet om verstoringen te veroorzaken binnen de afpalingskring van een eendenkooi. In artikel 3.30, vijfde lid, van de Wnb is dit geregeld, hierin staat dat het verboden is voor ieder ander dan de kooiker van een eendenkooi, of degene die handelt met toestemming van die kooiker, om binnen de afpalingskring van die kooi handelingen te verrichten waardoor eenden binnen de afpalingskring kunnen worden verontrust. Het verbod om het geweer te gebruiken binnen de afpalingskring vloeit hieruit voort en is geregeld in artikel 3.26, tweede lid, aanhef en onder a, van de Wnb juncto artikel 3.16, eerste lid, aanhef en onder c, van het Bnb: het verbod een geweer te gebruiken ter uitoefening van het bepaalde bij of krachtens de Wnb binnen de afpalingskring van een eendenkooi als bedoeld in artikel 3.21, eerste lid, onderdeel d, van de Wnb, in samenhang met artikel 3.5 van het Bnb. Er zijn meerdere eendenkooien op verschillende locaties in de provincie aanwezig, waarvan elf met een afpalingskring. Vossen komen in de gehele provincie Zuid-Holland voor en kunnen dus ook opduiken in afpalingskringen van eendenkooien. Eendenkooien liggen ook binnen de beheergebieden, zoals weergegeven op de kaart behorende bij dit besluit. Hierdoor kan het ook binnen deze afpalingskringen nodig zijn om met het geweer op te treden. Voor het gebruik van het geweer binnen de

afpalingskring van een eendenkooi dient de uitvoerder te beschikken over een schriftelijke toestemming van de kooiker van de eendenkooi ter plaatse, dit hebben wij vastgelegd in voorschrift 6. De kooiker behoudt het recht om het vossenbeheer met het geweer binnen de afpalingskring van zijn eendenkooi te beperken, door voorwaarden te stellen in de schriftelijke toestemming.

Gebruik van honden, vangkooien/kastvallen en buidels

Vossen kunnen direct worden gedood met het geweer of eerst worden gevangen en daarna worden gedood met het geweer. In de aanvraag staat dat als vangmiddelen geschikt zijn vangkooien/kastvallen en daarnaast buidels die worden ingezet bij het beheer van vossen op de verblijfplaats, ook wel burcht of bouw genoemd. Beheer bij de bouw, burcht of verblijfplaats houdt in dat vossen met (aard)honden uit de verblijfplaats worden verjaagd om daarna te worden gevangen met buidels of direct te worden gedood met het geweer. Het kan hierbij nodig zijn om naar hond of vos te graven in de verblijfplaats. Hierdoor kan met deze methode de verblijfplaats beschadigd raken of vernield worden, derhalve staan wij dit tevens toe in onderhavige ontheffing. Gelet hierop wijzen wij voornoemde middelen, honden (niet zijnde lange honden) en vangkooien/kastvallen en buidels aan als middelen, welke gebruikt mogen worden ter uitvoering van onderhavige ontheffing. Tevens zijn lokmiddelen toegestaan bij het beheer van de vos.

Conclusie middelen

Op grond van bovenstaande argumenten, zijn wij van mening dat wij alle aangevraagde ontheffingen voor afwijkingen van het gebruik van het geweer, onder de genoemde voorwaarden, kunnen verlenen.

Beheerperiode

De FBE ZH vraagt deze ontheffing aan voor de beheerperiode van 1 december tot en met 30 juni en verwijst ter onderbouwing hiervan naar het FBP. De periode februari en maart, net voor de start van het broedseizoen voor de bodembroeders is het meest effectief. In deze periode zijn de vossen het meest territoriaal en heeft de dispersie reeds plaatsgevonden. Bovendien is in deze periode de vossenpopulatie, als gevolg van natuurlijke mortaliteit en het ontbreken van de nieuwe aanwas, op een dieptepunt. In deze periode kan tevens instroom van zwervende (jonge) vossen worden voorkomen, aangezien de dispersie van vossen al heeft plaatsgevonden. Door eerder te starten en het beheer te continueren na de optimale periode (tot en met juni) wordt genoeg tijd geboden aan de uitvoerders om een gebied vrij te maken van vossen, waarna het gebied vrij gehouden kan worden van vossen.

De AbRvS heeft in haar uitspraak van 13 september 2023 geoordeeld dat een jaarlijkse periode van 1 december tot en met 30 juni voldoende is onderbouwd.

Gelet op het bovenstaande achten wij voldoende onderbouwd dat een beheerperiode van 1 december tot en met 30 juni noodzakelijk is.

Beheergebied

Het beheer is gericht op het beschermen van kwetsbare grondbroeders, die met name in het habitatype open grasland verblijven. Met deze ontheffing wordt het beheer mogelijk in de gebieden, welke van groot belang zijn voor deze soorten. Het enkel vrij houden van deze gebieden met veel bodembroeders is onvoldoende. Deze gebieden zijn klein in vergelijking met het territorium en de actieradius van vossen. Hierdoor zouden er van buiten het gebied nog altijd vossen het gebied kunnen betreden met de nodige gevolgen. Uit een literatuurstudie is gebleken dat de leefgebieden van vossen in Nederland en West-Europa een doorsnede hebben tot 4,5 kilometer. Derhalve wordt rondom de gebieden met open grasland een zone getrokken van 5 kilometer breed waarin opgetreden kan worden. Dit is weergegeven in de kaart in de bijlage bij dit besluit. Hierbij worden landschappelijke elementen gekozen welke als obstakel fungeren om zo de instroom van vossen te beperken. Hierdoor kunnen de resterende gebieden met broedende weidevogels voldoende vrij gehouden worden van vossen.

Gelet op bovenstaande achten wij dat het oppervlak van het beheergebied voor de vos voldoende onderbouwd is.

Samenhangende besluiten

Er kunnen nog andere bepalingen van kracht zijn, op grond waarvan vergunningen, toestemmingen, ontheffingen of meldingen benodigd zijn om de gevraagde activiteit te kunnen uitvoeren. Dit geldt bijvoorbeeld voor het beheer van vossen binnen of nabij Natura 2000-gebieden. In het beheerplan van het desbetreffende Natura 2000-gebied kan staan of het beheer in deze gebieden mogelijk is. Indien dat niet staat in het Natura 2000-beheerplan kan een vergunning nodig zijn voor Natura 2000-activiteiten. Hiervoor zijn wij bevoegd gezag.

Conclusie

Gelet op het vorenstaande kan de gevraagde ontheffing als bedoeld in artikel 3.17, eerste lid, van de Wnb op grond van artikel 3.10, tweede lid, in samenhang met artikel 3.8, tweede lid, alsmede artikel 3.26, derde lid, van de Wnb, worden verleend.